

ЕКОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ ТА ПРИНЦИПИ ЕФЕКТИВНОГО ВІДТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

студентка гр. ЕД-71 Олійник А. М.

Значення лісів є глобальним і життєво важливим для всього комплексу екологічних систем Землі, оскільки лісові екосистеми характеризуються найвищою інтенсивністю біологічного кругообігу та володіють найбільшою органічною масою, значення якої постійно зростає. Ліси – акумулятори і носії енергії, яка бере участь у ході природних процесів і розвитку біосфери. Донедавна вважалося, що лісам як винятково складним екосистемам притаманна висока стійкість до антропогенних навантажень. Однак нагромаджені протягом останнього десятиліття років дані похитнули оптимістичні концепції про динамічну стійкість лісових екосистем до тривалого поглинання доз речовин-забрудників.

Обезліснення та деградація лісових екосистем є однією з найактуальніших екологічних проблем сучасності. Зменшення площі лісів і зниження їхньої стійкості залежать не тільки від надмірного споживання лісових ресурсів та ступеня забрудненості середовища, а й від економічного розвитку держави та рівня культурного розвитку населення.

Основними причинами довготривалого погіршення стану лісів, їх деградації та загибелі вважаються комплекси природних, антропогенних та соціально-економічних чинників. Під екологічною функцією лісів, як еколого-економічної системи, розуміють рекреаційну (оздоровчу) цінність лісових масивів, захист ґрунтів від ерозії, підвищення урожайності сільськогосподарських культур, регулювання водостоку, продукування кисню та ін. Екологічна роль лісів характеризується великим різноманіттям, які об'єднуються в такі групи екологічних функцій: глобальна, середовищезахисна, середовищезахисна, соціально-екологічна, еколого-релаксаційна та спеціальна.

Важливе значення для забезпечення підвищення продуктивності лісів, поліпшення їх корисних властивостей, задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах мають відтворення, охорона та захист лісів. Відтворення лісів, що проводиться у формі їх відновлення та лісорозведення, являє собою здійснення лісових та агротехнічних заходів відповідно до природоохоронних вимог з метою створення нових лісонасаджень. Відповідно до Правил відновлення лісів і лісорозведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 16 січня 1996 року, відтворення лісів має забезпечувати:

- раціональне використання лісового фонду;
- поліпшення якісного складу лісів, підвищення їх продуктивності й біологічної стійкості;
- підвищення водоохоронних, ґрунтозахисних, санітарно-гігієнічних, інших корисних властивостей лісів і захисних лісових насаджень;
- досягнення оптимальної лісистості шляхом створення в максимально короткі терміни нових насаджень найбільш економічно доцільними способами і технологіями.

Відновлення лісів здійснюється за спеціальними програмами і проектами, що розроблюються державними органами лісового господарства. Підприємства, установи, організації, що здійснюють відновлення лісів і лісорозведення в зелених зонах міст, у смугах відводу залізниць, автомобільних доріг, каналів тощо, розробляють проектно-нормативні документи за погодженням з органами лісового господарства.

Основа раціонального використання лісових ресурсів становить оптимізація впливу суспільства на лісові екосистеми, що базується на науково-обґрунтованих принципах створення єдиної системи використання і відтворення лісових екосистем.

Основними принципами ефективного використання та відтворення лісових ресурсів слід вважати:

- врахування стану лісових ресурсів;
- вивчення і врахування зональності природно-історичних умов;
- комплексне вивчення і використання лісу;
- всебічне вивчення пралісових екосистем;
- дотримання законів і правил лісокористування;
- застосування нових розробок і технологій;
- зменшення антропогенного навантаження та викиду поллютантів;
- розробку систем моніторингу лісів;
- удосконалення законодавчої і правової бази;
- підвищення екологічного виховання населення.

Експлуатація лісових ресурсів обов'язково має бути погоджена із системою природоохоронних заходів для збереження і відновлення лісових насаджень, а охорону лісу, підвищення його продуктивності та біологічної стійкості слід розглядати як першочергові завдання лісового господарства.

Цілеспрямована діяльність державних і громадських організацій та комплекс організаційних, юридичних, економічних, соціальних, наукових і практичних заходів допоможуть зменшити темпи деградації лісів та раціонально використовувати і відтворювати лісові ресурси.

Науковий керівник: доц. Сабадаш В. В.